Begraven in Stadskanaal

VISIE BEGRAVEN IN STADSKANAAL

GEMEENTE STADSKANAAL

Colofon:

Samenstelling Visie Begraven in Stadskanaal

- Jessica van der Pol, Witteveen Groenprojecten en advies
- Werkgroep begraven Gemeente Stadskanaal

Tekenwerk: Gemeente Stadskanaal en Witteveen Groenprojecten en Advies, tenzij anders vermeld

Foto's: Gemeente Stadskanaal en Witteveen Groenprojecten en Advies, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de samenstellers en in overleg met de opdrachtgever. Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld. De samenstellers en de opdrachtgever zijn niet aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolkomenheden ten gevolgde van het gebruik van deze uitgave.

Versie	**Datum**
Definitief	april 2022
Decosnummer	
D/21/242990	

Auteur
Jessica van der Pol

Editor
Jarda Dijk en Aafke Riepma

Inhoudsopgave

1. Inleiding 1

2. Plan van aanpak 5

3. Inventarisatie 7

- 3.1 Huidige situatie 7
- 3.2 Alternatieven 14

4. Visie 17

- 4.1 Gebruik 17
- 4.2 Beheerkosten 18
- 4.3 Gedenkplaatsen 19
- 4.4 Natuurbegraven 19

5. Realiseren visie 21

- 5.1 Het gebruik van de begraafplaatsen 21
- 5.2 Omvorming naar gedenkplaatsen 22
- 5.3 Beheerkosten 23
- 5.4 Natuurbegraven 24

6. Vervolgstappen 27

7. Bijlagen 28

- Bijlage 1: Inventarisatie begraafplaatsen 28
- Bijlage 2: Achtergrondinformatie natuurbegraven 28
- Bijlage 3: Overige documenten begraven 28

HOOFDSTUK

1. Inleiding

1. Inleiding

De uitvaartbranche is in beweging en er komen steeds meer mogelijkheden om een overledene te begraven of te cremeren. Personen oriënteren zich en maken keuzes. Als de keuze voor begraven of cremeren is gemaakt, is de begraafplaats in het eigen dorp niet meer vanzelfsprekend de plaats waar iemand wordt begraven. De keuze voor een bepaalde begraafplaats is van veel factoren afhankelijk. Naast traditie en bereikbaarheid spelen ook de inrichting, soort beplanting, ligging, sfeer en onderhoud een grote rol.

Er zijn gemiddeld 80 begrafenissen per jaar. Als gemeente met zes actieve gemeentelijke begraafplaatsen en 3 strooivelden (zie figuur 1) biedt gemeente Stadskanaal aan personen een grote variatie aan mogelijkheden. Een begraafplaats die er verzorgd uitziet met aantrekkelijke beplanting, een aangename sfeer en privacy zorgt voor meer en langer verblijf (bezoek) door nabestaanden. Op zo'n begraafplaats zijn mensen ook eerder geneigd om een graf te reserveren.

Naast religieuze begraafplaatsen (bij kerken) en begraafplaatsen in omliggende gemeenten zijn ook crematoria en (steeds meer) natuurbegraafplaatsen een alternatief voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Deze visie is opgesteld om mogelijkheden te verkennen, de positie van de gemeente Stadskanaal te bepalen en mee te kunnen komen met de ontwikkelingen in de branche.

Voor deze visie zijn alle begraafplaatsen bezocht en geïnventariseerd. Daaruit blijkt dat er verschil is tussen de begraafplaatsen onderling. Qua ligging en ontwerp, maar ook wat betreft staat van onderhoud. De visie is gebaseerd op een aantal uitgangspunten waarbij gestreefd wordt naar opwaardering en harmonisatie op de begraafplaatsen om te komen tot 6 aantrekkelijke locaties om te begraven en te gedenken.

Begraven kan op de meeste gemeentelijke begraafplaatsen in Stadskanaal. Daarnaast kennen we ook de mogelijkheid voor asbestemming wanneer iemand elders is gecremeerd.

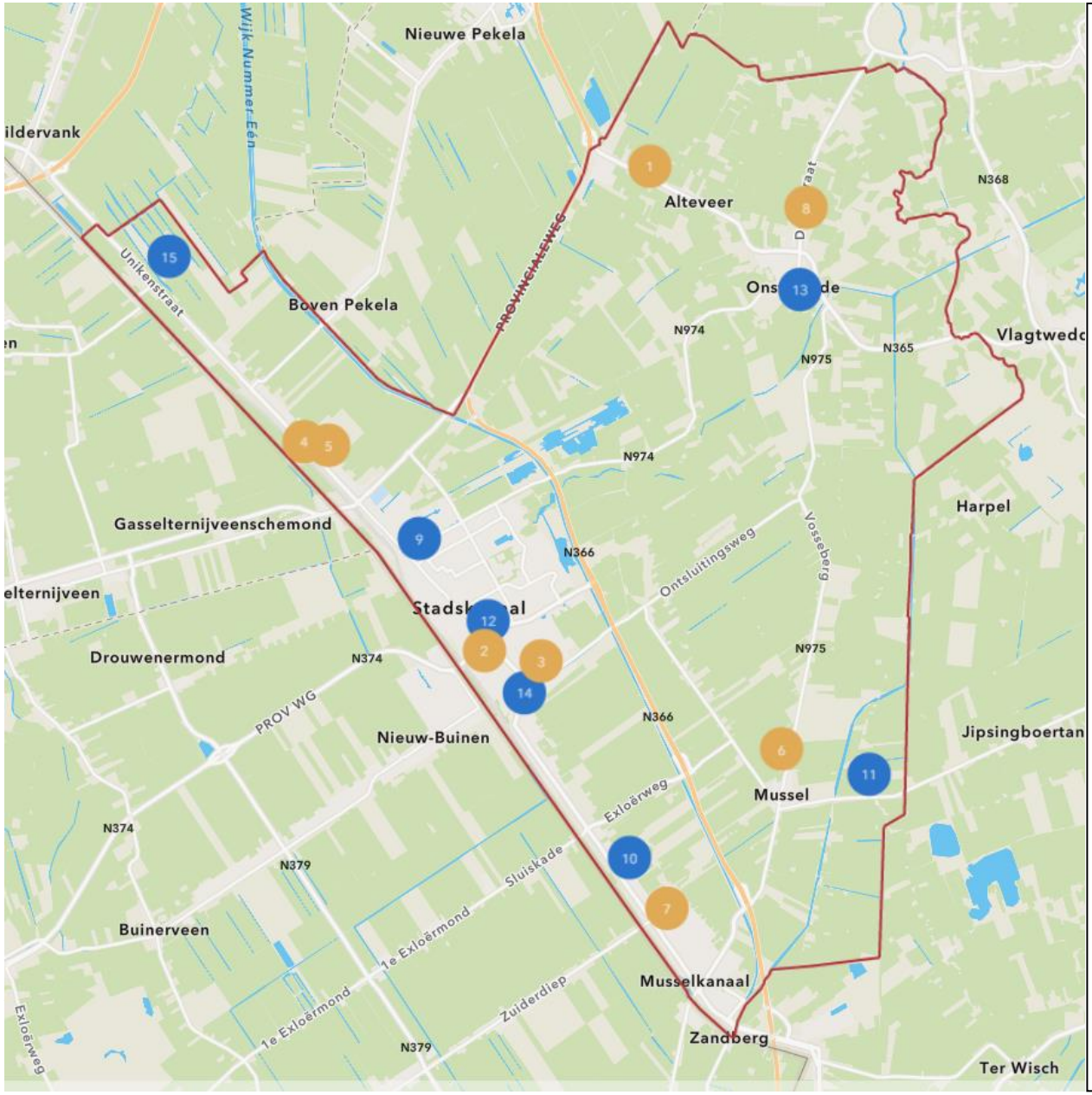
- Het begraven in de meest voor de hand liggende betekenis. Het te ruste leggen van het intact stoffelijk overschot van een dierbare. Omdat er in de gemeente Stadskanaal één diep wordt begraven kan er maar één kist in een graf.
- Het begraven of bijzetten van een urn. Bij een graf dat al een kist of urn bevat mogen maximaal twee urnen bijgezet worden. In een urnengraf mogen maximaal drie urnen worden geplaatst. Op één grafplek mogen dus maximaal drie overledenen begraven liggen, waarvan maar één een stoffelijk overschot mag zijn.
- Asverstrooiing. Naast het begraven van een urn is er als tweede asbestemming op een aantal begraafplaatsen ook de mogelijkheid tot verstrooiing op de daarvoor bedoelde strooivelden.

Het natuurbegraven is de laatste jaren in opkomst. Ook in Stadskanaal zijn er initiatiefnemers die ruimte willen bieden aan deze vorm van begraven. Het is aan de gemeente om hiervoor afwegingskaders vast te stellen.

Leeswijzer

In *Hoofdstuk 2 Plan van aanpak* wordt ingegaan op de context van de visie. Daarop volgt het onderzoek naar de huidige situatie in *Hoofdstuk 3 Inventarisatie*. In *Hoofdstuk 4 Visie* staat aan de hand van de 8 uitgangspunten de visie beschreven. In *Hoofdstuk 5 Realisatie Visie* staan

de adviezen die als basis gebruikt kunnen worden voor het verwezenlijken van het gewenste toekomstbeeld gevolgd door H*oofdstuk 6 Vervolgstappen.* Daarin worden concrete acties benoemd.

Gemeentelijke begraafplaatsen:

1 Begraafplaats Alteveer (+ strooiveld)

2/3 Begraafplaats Ceresstraat/Brugstraat

4 Begraafplaats Stadskanaal Noord

5 Begraafplaats H.J. Kniggestraat (enkel nog strooiveld)

6 Begraafplaats Mussel

7 Begraafplaats Musselkanaal 1 & 2 (+ strooiveld)

8 Begraafplaats Onstwedde

Overige begraafplaatsen:

9 Rooms-Katholieke begraafplaats Poststraat

10 Rooms-Katholieke begraafplaats Sluisstraat

11 Rooms-Katholieke begraafplaats Zandtangerweg

12 Hervormde begraafplaats Oosterkade

13 Hervormde begraafplaats Kerklaan

14 Joodse begraafplaats Gedempte Ceresdiep

15 Familie Uniken begraafplaats Unikenstraat

Figuur 1 Topografische ligging van de gemeentelijke begraafplaatsen.

HOOFDSTUK

2. Plan van aanpak

2. Plan van aanpak

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de opzet en totstandkoming van de visie.

De visie voor het begraven in de gemeente Stadskanaal is verwoord aan de hand van 8 uitgangspunten. De gemeente streeft naar harmonisering van het beheer en onderhoud. Dit onderhoud is grotendeels onderdeel van de grotere wijkcontracten. Verschil per begraafplaats blijft er met betrekking tot de ligging en historie van de gemeentelijke begraafplaatsen. Het is belangrijk dat de begraafplaatsen een passende uitstraling hebben om te kunnen verwezenlijken waar ze voor bedoeld zijn: gedenken. Tevens is het van belang om inzicht te krijgen in de beschikbaarheid van vrije graven voor de komende 10 jaren.

Harmonisatie van het beheer en onderhoud

Gemeente Stadskanaal heeft zes actieve gemeentelijke begraafplaatsen binnen haar grenzen liggen (zie figuur 1). Er is in de voorbereiding geconstateerd dat er verschil is tussen het beheer en onderhoud op de begraafplaatsen, maar ook in de compleetheid van de begraafplaatsadministratie. Het is de bedoeling dat het beheer op alle begraafplaatsen naar deze visie wordt uitgevoerd en aan deze visie wordt getoetst.

Kostenbeheersing

Er is gekeken naar de begraafplaatsadministratie. Dit inzicht is nodig voor een goed beeld van de situatie op de begraafplaatsen. Met behulp van een actuele begraafplaatsadministratie en kaartmateriaal zijn de kosten van het beheer en onderhoud goed in beeld te brengen door te zorgen voor een reële verhouding tussen de inkomsten en uitgaven. Hiermee borgen we dat de tarieven niet uit de pas lopen.

Capaciteit op de begraafplaatsen

De administratie zal duidelijkheid geven over het aantal graven dat per begraafplaats beschikbaar is en op welke termijn er weer graven vrijkomen. Samen met de bevolkingsprognose geeft het aantal vrije graven duidelijkheid over de eventuele noodzaak om begraafplaatsen uit te breiden, of dat er door het ruimen van graven voldoende nieuwe graven beschikbaar komen.

Communicatie met de samenleving

De begraafplaatsen zijn een wezenlijk onderdeel van de samenleving. Dit wordt door veel mensen pas ervaren na overlijden van een dierbare, bij het zoeken naar een laatste rustplaats. Er bestaat al een informatiefolder over de gemeentelijke begraafplaatsen voor dit doeleinde. Betrokkenheid van de samenleving, inwoners en nabestaanden, zorgt voor meer aandacht voor het belang en de waarde van begraafplaatsen. Een inventarisatie van alle begraafplaatsen maakt het mogelijk om een afweging te maken wat de mogelijkheden, bijzonderheden en beperkingen zijn; heldere communicatie tussen inwoners en gemeente zal meer betrokkenheid genereren.

HOOFDSTUK

3. Inventarisatie

3. Inventarisatie

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie van de begraafplaatsen.

3.1 Huidige situatie

Verspreid in gemeente Stadskanaal liggen op 8 locaties begraafplaatsen die eigendom zijn van de gemeente. De begraafplaatsen Brugstraat en Ceresstraat liggen dermate dicht bij elkaar dat ze als 1 cluster beschouwd worden. Ook de begraafplaatsen Musselkanaal 1 & 2 worden behandeld als één begraafplaats. De begraafplaats aan de H.J. Kniggestraat wordt enkel nog gebruikt als strooiveld.

- Begraafplaats Alteveer
- Begraafplaatsen Brugstraat en Ceresstraat
- Begraafplaats Stadskanaal Noord
- Begraafplaats H.J. Kniggestraat (gesloten)
- Begraafplaats Mussel
- Begraafplaats Musselkanaal
- Begraafplaats Onstwedde

Zie figuur 1 voor topografische ligging.

Alle begraafplaatsen zijn geïnventariseerd, er is onder andere gekeken naar: het karakter van de locatie, het beeld van de locatie, eventuele bijzonderheden, het aantal graven en het aantal uitvaarten per jaar. De inventarisatie per begraafplaats is opgenomen in bijlage 1: Inventarisatie begraafplaatsen. In het volgende stuk wordt de basale informatie van de begraafplaatsen uiteengezet. Voor het complete profiel per begraafplaats wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 1 Het totaal aantal graven en het gemiddeld aantal bijzettingen per jaar

Begraafplaats	Oppervlakte in m²	Totaal aantal graven	Gemiddeld aantal bijzettingen per jaar*
Alteveer	8.466	1178	6,7
Brugstraat	12.296	2311	8,5
Ceresstraat	9.067	1175	27,9
Stadskanaal Noord	22.335	3598	15
H.J. Kniggestraat	12.526	-	-
Mussel	14.627	1849	10,6
Musselkanaal	19.075	2920	24,3
Onstwedde	11.380	2058	7,3

*het aantal bijzettingen zijn het aantal begrafenissen, urnenplaatsing en urnenbijzettingen samen.

In tabel 1 staan: de oppervlakte, het totaal aantal graven en het gemiddeld aantal bijzettingen per jaar. Hieruit kan opgemaakt worden dat Stadskanaal Noord, Musselkanaal, Brugstraat en Onstwedde de begraafplaatsen zijn met de meeste graven. Met betrekking tot oppervlakte komt dit overeen voor Stadskanaal Noord en Musselkanaal, wat ook te verwachten is omdat graven over het algemeen dezelfde ruimte innemen. Dit gaat echter niet altijd op. Oudere graven liggen vaak wat minder geordend ten opzichte van elkaar waardoor de dichtheid kan verschillen. In Onstwedde liggen de oude graven ontzettend dicht op elkaar waardoor er relatief veel graven op een kleine oppervlakte liggen.

De begraafplaatsen waar de bezetting nog snel groeit zijn: Ceresstraat, Musselkanaal en Stadskanaal Noord. Op de Ceresstraat zijn praktisch geen normale graven meer beschikbaar. Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat begraafplaats Ceresstraat de komende jaren vol raakt, het betreft nu vooral nog gereserveerde graven op deze begraafplaats. Maar hiervoor dient de Brugstraat als overloop. Op Musselkanaal en Stadskanaal Noord is voorlopig; tussen de 5 en 10 jaar, nog ruimte beschikbaar. Echter voor Stadskanaal Noord is niet met zekerheid te zeggen dat er genoeg ruimte is voor de komende 10 jaar.

Tabel 2 Gemeentelijke begraafplaatsen op hoofdlijnen

Naam begraafplaats	Jaartal oudste graf	Gewogen gemiddelde jaartal huur/koop/urnen graven	Lokale behoefte komende 10 jaar voorzien	Bijzondere monumenten
Alteveer	1901	1971	Krap	1 hout 3 oorlog in één groot monument
Brugstraat	1933	1957	Ja*	6 oorlog
Ceresstraat	1967	2002		
Stadskanaal Noord	1929	1967	Krap	
Kniggestraat	-	-	-	3 gietijzer
Mussel	1911	1978	Ja	1 hout 1 oorlog
Musselkanaal	1872	1960	Ja	7 oorlog
Onstwedde	1886	1965	Ja	7 oorlog 5 hout

**Brugstraat en Ceresstraat zijn als één geheel bekeken in deze berekening*

Uit tabel 2 kan opgemaakt worden dat begraafplaats Brugstraat volgens het gewogen gemiddelde het oudst is en dat begraafplaats Ceresstraat het jongste is. Het oudste graf is te vinden op begraafplaats Musselkanaal. Om in de lokale behoefte voor de komende 10 jaar te blijven voorzien is er actie nodig op begraafplaatsen: Alteveer en Stadskanaal Noord. Op begraafplaats Alteveer is nog een grasveld dat in gebruik genomen kan worden als grafveld en op begraafplaats Stadskanaal Noord is ruimen een betere optie. Eventueel zou het grasveld achter de urnengraven, aan de zuidoostzijde, hier als uitbreidingsmogelijkheid gebruikt kunnen worden.

Op de begraafplaats in Mussel is er ruimte gecreëerd voor overleden personen waarvoor de gemeente de uitvaart regelt. Dit is als er geen nabestaanden zijn of als de nabestaanden de kosten van de uitvaart niet kunnen betalen. Op jaarbasis vinden er gemiddeld 2 gemeentelijke uitvaarten plaats. De overledenen krijgen een uniform grafsteen.

Zoals al eerder vermeld: de Ceresstraat raakt de komende jaren vol, hier kan niet veel aan gedaan worden. Gelukkig ligt begraafplaats Brugstraat in de buurt, dit kan een oplossing bieden aangezien de begraafplaatsen hetzelfde verzorgingsgebied hebben.

Op de H.J. Kniggestraat zijn bijzondere gietijzeren monumenten, dit is de enige begraafplaats waar deze monumenten te vinden zijn. Houten monumenten staan op begraafplaatsen: Alteveer, Mussel en Onstwedde. De volgende gemeentelijke begraafplaatsen hebben oorlogsgraven: Alteveer, Brugstraat, Mussel, Musselkanaal en Onstwedde. Daarnaast zijn ook oorlogsgraven te vinden op de volgende niet gemeentelijke begraafplaatsen: de Rooms-Katholieke begraafplaats in Musselkanaal en de Hervormde begraafplaats van de Oosterkadekerk.

Tabel 3 Normale graven

Naam begraafplaats	Aantal vrije graven	Aantal graven waar afstand van gedaan is	Aantal gereserveerde graven	Aantal bezette graven	Totaal
Alteveer	43	256	56	759	1114
Brugstraat	483	219	85	1504	2291
Ceresstraat	3	53	191	679	926
Stadskanaal Noord	158	407	164	2649	3378
Kniggestraat	-	-	-	-	-
Mussel	620	272	89	751	1732
Musselkanaal	216	345	216	1940	2717
Onstwedde	142	227	253	1362	1984

Tabel 4 Kindergraven

Naam begraafplaats	Aantal vrije graven	Aantal graven waar afstand van gedaan is	Aantal gereserveerde graven	Aantal bezette graven	Totaal
Alteveer	10	5	0	5	20
Brugstraat	0	0	0	0	0
Ceresstraat	0	18	21	56	95
Stadskanaal Noord	70	6	-	17	93
Kniggestraat	-	-	-	-	-
Mussel	23	1	1	31	56
Musselkanaal	18	31	-	46	95
Onstwedde	15	0	0	18	33

Tabel 5 Urnengraven

Naam begraafplaats	Aantal vrije graven	Aantal graven waar afstand van gedaan is	Aantal gereserveerde graven	Aantal bezette graven	Totaal
Alteveer	16	0	0	25	41
Brugstraat	7	-	-	7	14
Ceresstraat	30	4	3	117	154
Stadskanaal Noord	13	10	-	104	127
Kniggestraat	-	-	-	-	-
Mussel	60	-	-	0	60
Musselkanaal	20	-	6	73	99
Onstwedde	34	0	0	0	34

Uit bovenstaande tabellen kan het volgende geconcludeerd worden: De begraafplaats met de meeste vrije graven is Mussel. Hier is recentelijk een grote oppervlakte aan nieuwe grafruimte in gebruik genomen: 3285 m², ongeveer een kwart van de begraafplaats. De begraafplaats met de minste vrije graven is de Ceresstraat. Wanneer er afstand is gedaan van graven kan er geruimd worden. Om praktische redenen gebeurt dit pas wanneer er van een groot aantal graven afstand gedaan is zodat bijvoorbeeld een hele rij in één keer geruimd worden. Op dit moment zijn Stadskanaal Noord en Musselkanaal de begraafplaatsen met de meeste graven waar afstand van gedaan is. Begraafplaatsen waar veel graven gereserveerd zijn: Onstwedde, Musselkanaal en Ceresstraat. En tot slot de begraafplaats met de meeste bezette graven (absoluut gezien): Stadskanaal Noord, deze begraafplaats heeft ook het grootste oppervlak, zie tabel 1.

Totaalplaatje gemeente Stadskanaal

Er zijn in Stadskanaal 7 begraafplaatsen waar nog begraven wordt, alleen op de H.J. Kniggestraat wordt niet meer begraven, maar hier vindt nog wel asverstrooiing plaats. Stadskanaal heeft redelijk grote begraafplaatsen met in totaal 15087 graven en gemiddeld 100,3 bijzettingen per jaar. De gezamenlijke oppervlakte beslaat 109.772 m².

Een begraafplaats waar af en toe een bijzetting plaatsvindt, vormt een wezenlijk onderdeel van de gemeenschap en zorgt voor betrokkenheid van nabestaanden en bewoners.

Er zijn ook niet-inwoners van de gemeente Stadskanaal die in de gemeente begraven willen worden. Deze niet-inwoners hebben vaak op een speciale manier een binding met het gebied. De niet-inwoners van de gemeente zijn te vinden op alle begraafplaatsen. Dit zal geen problemen veroorzaken zolang de beschikbaarheid van graven voor eigen inwoners niet in het geding komt.

Prognose

Voor alle begraafplaatsen is een prognose gemaakt op basis van de sterftecijfers van 2003 tot en met 2019 en het aantal uitvaarten van 2003 tot en met 2019 uit de administratie van gemeente Stadskanaal. Voor de sterftecijfers is rekening gehouden met de geografische ligging van de wijken ten opzichte van de begraafplaatsen. Daarnaast is er gecorrigeerd voor mensen die ervoor kiezen om elders begraven te worden dan op een gemeentelijke begraafplaats. Omwille van de geografische nabijheid zijn begraafplaats Burgstraat en begraafplaats Ceresstraat samengevoegd in deze berekening, ook Musselkanaal 1 en 2 zijn als één begraafplaats bekeken.

Tabel 6 Prognose

Begraafplaats	Prognose aantal uitvaarten komende 10 jaar	Aantal vrije normale graven
Alteveer	11	43
Brugstraat en Ceresstraat	172	486
Stadskanaal Noord	130	158
Mussel	125	620
Musselkanaal	185	216
Onstwedde	31	142

Uit de prognose is gebleken dat op begraafplaatsen: Stadskanaal Noord en Alteveer, de ruimte voor de komende 10 jaar maar net voldoende is. Bijzondere omstandigheden en onvoorziene gebeurtenissen zoals een hittegolf of een pandemie, kunnen ervoor zorgen dat er eerder nieuwe grafruimte nodig is omdat het sterftecijfer dan piekt. Omdat de Ceresstraat een kleine begraafplaats is met geen uitbreidingsmogelijkheid zou hier alleen meer ruimte verkregen kunnen worden door te ruimen. Er zijn echter maar weinig graven waar al afstand van gedaan is, dus voorlopig levert ruimen niet veel extra ruimte op.

Visuele elementen

Op geen van de begraafplaatsen is een urnenmuur (ook wel columbarium genoemd) aanwezig. De begraafplaatsen Alteveer, Musselkanaal en Kniggestraat hebben wel een strooiveld. Het crematorium doet de administratie van de asbestemmingen. Op alle gemeentelijke begraafplaatsen, behalve de begraafplaats aan de Kniggestraat, is een

baarhuisje aanwezig. Deze baarhuisjes zijn echter nergens meer als baarhuisje in gebruik maar doen dienst als gereedschapsschuur. Het gereedschap voor de H.J. Kniggestraat wordt meegenomen vanaf begraafplaats Stadskanaal Noord.

Op de begraafplaats aan de H.J. Kniggestraat staan 3 gietijzeren grafmonumenten, zie figuur 2. Dit zijn zeldzame grafmonumenten die behouden moeten blijven. Ook de houten monumenten zijn bijzonder, zie figuur 2, deze zijn te vinden op de begraafplaatsen: Alteveer, Mussel en Onstwedde. Op de gemeentelijke begraafplaatsen van Stadskanaal zijn 26 oorlogsgraven te vinden, deze liggen op gemeentelijke begraafplaatsen; Alteveer (3), Brugstraat (6), Mussel (1), Musselkanaal (9) en Onstwedde (7). Op de niet gemeentelijke begraafplaatsen liggen nog oorlogsgraven op de Rooms-Katholieke begraafplaats Musselkanaal (1) en de Hervormde begraafplaats van de Oosterkadekerk (1). De graven vallen onder de Oorlogsgravenstichting en een medewerker van burgerzaken is benoemd tot consulent voor de Oorlogsgravenstichting in Stadskanaal.

Gebruik columbaria

Op geen van de begraafplaatsen is een columbarium in gebruik. Het crematorium, Crematorium Cereshof, beschikt wel over een columbarium maar dit maakt geen onderdeel uit van de gemeentelijke begraafplaatsen. Dit geldt ook voor het eigen strooiveld dat op het terrein van dit crematorium ligt.

Biodiversiteit

Op alle begraafplaatsen is de beplanting in de basis vrij eentonig: Beukenhagen, taxushagen en veel gazon. Cultuurbeplanting bestaat vaak uit buxus-, conifeer- of cotoneasterhagen met hier en daar wat vaste planten. Het advies is om wat meer variatie aan te brengen in de cultuurbeplanting en om daarin ook inheemse soorten op te nemen. Daarnaast kan bij veel gazon een strook kruidenmengsel ingezaaid worden om het beeld op te waarderen en tegelijkertijd de biodiversiteit tegemoet te komen.

Verharding

De huidige padenstructuur is redelijk te onderhouden. De paden bestaan vooral uit halfverharding in de vorm van een schelpenpad. Over het algemeen is de padenstructuur symmetrisch en vormt een rustig beeld op de begraafplaatsen. Door de onkruidbestrijding, het voorkomen van het vallen van gaten in het pad en de kantopsluitingen aan het pad systematisch bij te houden zal het beeld nog rustiger en schoner worden.

Alleen op de echt oude delen van de begraafplaatsen zijn de paden soms aan de smalle kant of afwezig. Mochten hier ruimingsacties plaatsvinden, en een nieuw pad is een optie, dan dient er goed over nagedacht te worden hoe breed het pad moet zijn voor het nodige onderhoudsmaterieel wat hierover heen zal rijden.

Zerken

Iedere begraafplaats heeft zerken die in meer of mindere mate beschadigd zijn. De juridische verantwoordelijkheid ligt bij de nabestaanden tenzij de veiligheid in het geding komt, dan moet de gemeente handelen. Wanneer de veiligheid niet in het geding komt, maar er wel sprake is van achterstallig onderhoud kan de gemeente het volgende doen volgens Artikel 28 lid 4,5,6 en 7 uit de Wet op de lijkbezorging:

Voor de zerken die in een slechte staat verkeren moet de rechthebbende gecontacteerd kunnen worden om hier iets aan te doen. De rechthebbende dient door middel van een schriftelijke verklaring op de hoogte gebracht te worden van de verwaarlozing.

Na ontvangst van de schriftelijke verklaring heeft de rechthebbende een jaar om in het onderhoud te voorzien.

Indien de ontvangst van de schriftelijke verklaring niet bevestigd wordt plaatst de gemeente op de begraafplaats bij het graf een bordje en wordt tevens op het informatiebord van de begraafplaats een notificatie geplaatst. Als er dan binnen vijf jaar nog niet in het onderhoud is voorzien vervalt het grafrecht en komt het graf terug in het beheer van de gemeente.

Hier is één uitzondering op; wanneer er na het verstrijken van die vijf jaar nog geen tien jaar grafrecht is verstreken, blijven de mededelingen staan tot in onderhoud voorzien is of er tien jaar grafrecht is verstreken. Het grafrecht vervalt dan na die tien jaar. Dit is echter een uitzonderlijke situatie die zich in alle waarschijnlijkheid niet snel voor zal doen.

Naast deze 'actiemogelijkheid' is er ook nog het aflopen van grafrecht en afstand doen. Als er bij afloop van het grafrecht afstand gedaan wordt dan komt het graf weer bij de gemeente in het beheer. Wanneer bij afloop van het grafrecht de nabestaanden onvindbaar zijn, waarbij de gemeente wel een grondige zoektocht verricht heeft en notificaties geplaats heeft op de begraafplaats, komt het graf na 2 jaar (keuze van de gemeente, wettelijk is de periode 1 jaar) weer bij de gemeente in het beheer.

Wanneer het graf weer bij de gemeente in beheer is, kan zonder problemen de beeldkwaliteit van de zerken opgewaardeerd worden. Dit kan betekenen het rechtzetten van monumenten of als het monument erg kapot is, kan ervoor gekozen worden het monument te verwijderen. Omdat het wel even kan duren voordat ruimen een optie is, wordt er aangeraden om de beeldkwaliteit van de zerken op te waarderen zodra het graf terug in beheer komt bij de gemeente. Dit zal de totale beeldkwaliteit ten goede doen.

Op de begraafplaatsen Musselkanaal, Stadskanaal Noord en de begraafplaats aan de H.J. Kniggestraat, zijn veel zerken aanwezig die in bijzonder slechte staat verkeren. Als deze zerken hersteld of verwijderd kunnen worden zou dit een meerwaarde zijn voor het aanzien van de begraafplaatsen. Als het een monumentaal graf betreft kan gekeken worden of vrijwilligers, of een historische vereniging ook iets kunnen betekenen in het onderhoud.

Huidige groenvoorziening en onderhoud

Tabel 7 geeft een overzicht van oppervlakten (m²) en hoeveelheden met betrekking tot het groen, voor zover deze data beschikbaar was.

Tabel 7 Groen areaal

	Alteveer	Brugstraat	Stadskanaal Noord	H.J. Kniggestraat	Mussel	Onstwedde
Gras	9171	2301	5206	6456	4701	2596
Hagen	1369	11447	470	561	511	1353
Bomen (stuks)	31	70	114	85	55	43
Bosplantsoen	62	839	3853	237	-	-
Heesters & bot. rozen	-	222	547	847	-	202
Rozen	-	-	-	-	25	-
Bodembed. heesters	26	49	20	-	164	-
Vaste planten	117	99	272	-	32	39

Tabel 7 is een uitdraai van het beheersysteem GBI. Het is nog niet compleet omdat nog niet alle begraafplaatsen zijn bijgewerkt. De missende begraafplaatsen in GBI zijn: Ceresstraat en Musselkanaal. Daarnaast mist het bosplantsoen nog bij begraafplaats Mussel. Ondanks de missende informatie geeft tabel 7 wel een algemeen beeld. Op alle begraafplaatsen zijn gras, hagen en bomen aanwezig. De aanwezigheid van de cultuurbeplanting (heesters & botanische rozen, rozen, bodembedekkende heesters en vaste planten) en bosplantsoen varieert. Alteveer heeft het grootste areaal gras en de Brugstraat heeft het grootste areaal hagen. Het grootste areaal bomen en cultuurbeplanting staat op begraafplaats Stadskanaal Noord.

Begraafplaatsen worden vaak op een hoger onderhoudsniveau onderhouden dan de openbare ruimte. In Stadskanaal is voor de begraafplaatsen het onderhoudsniveau B vastgesteld. Op alle gemeentelijke begraafplaatsen is slechte beplanting aangetroffen. Momenteel wordt beeldkwaliteit B dan ook niet op alle locaties gehaald. Hieronder volgt een overzicht met de meest opvallende gebreken aan het groenareaal per begraafplaats:

- Algemeen: veel dode buxushagen door buxusmot.
- Alteveer: Kapotte cultuurbeplanting.
- Brugstraat: Dode taxushagen.
- Ceresstraat: Nodig onderhoud aan singel Noordzijde (Bomen en opslag).
- Stadskanaal Noord: Cultuurbeplanting opwaarderen, de bomen moeten strakker bijgehouden worden.
- H.J. Kniggestraat: Kapotte hagen, veel onkruid, de beeldkwaliteit moet grondig opgewaardeerd worden.

- Mussel: De bomen moeten strakker bijgehouden worden, dode taxushagen, onlogische cultuurbeplanting op sommige plekken, de beeldkwaliteit moet grondig opgewaardeerd worden.
- Musselkanaal: Veel dode hagen, veel kale cultuurbeplanting, de beeldkwaliteit moet grondig opgewaardeerd worden.
- Onstwedde: Dode taxus hagen, kapotte cultuurbeplanting, de beeldkwaliteit moet grondig opgewaardeerd worden.

Opknappen begraafplaatsen

Het onderhoud op de gemeentelijke begraafplaatsen wordt uitgevoerd conform onderhoudsniveau B. Dit betreft echter de beplanting en paden die voor algemeen gebruik zijn aangelegd. Het onderhoud aan de graven is voor de rechthebbenden. Het komt echter voor dat delen van de begraafplaats dermate oud zijn, dat er geen direct rechthebbenden meer bekend of actief zijn. Met de inzet van vrijwilligers kan dan een extra opknapronde worden uitgevoerd. Dit is eerder gedaan in 2010 op initiatief van Landschapsbeheer Groningen op de begraafplaats aan de H.J. Kniggestraat en gebeurt op de begraafplaats in Mussel door betrokken inwoners.

Begraafplaats administratie

Een actuele begraafplaatsadministratie is onmisbaar om een kwaliteitsslag op de begraafplaatsen te kunnen behalen. Om efficiënter te kunnen werken wordt geadviseerd om een inhaalslag te maken om Key2begraven zo volledig mogelijk te vullen. Door een verouderde database die in de loop ter tijd verder is gedigitaliseerd is duidelijk dat er nog veel gegevens ontbreken. De komende periode is hier extra aandacht voor nodig. Dit kan onder andere door de functionaliteiten van Key2begraven beter te gaan benutten en de omzetting van analoog naar digitaal verder af te maken. Ook dient de administratie belegd te worden bij een medewerker die dit onderdeel als hoofdtaak heeft. Hiermee wordt bereikt dat de kwaliteit omhoog zal gaan en dat de administratie makkelijker en efficiënter bijgehouden kan worden.

3.2 Alternatieven

Andere begraafplaatsen

Naast de openbare gemeentelijk begraafplaatsen zijn er 7 andere begraafplaatsen in gemeente Stadskanaal. Het betreft: drie Rooms-katholieke begraafplaatsen, twee Hervormde begraafplaatsen, één Joodse begraafplaats en één familie begraafplaats.

In bijlage 1.9 staat de algemene informatie van de niet gemeentelijke begraafplaatsen.

Zo is de Joodse begraafplaats in onderhoud bij de gemeente en draagt de gemeente bij aan het herstel van de familiebegraafplaats Uniken.

De gemeente heeft eerder plannen gehad om het onderhoud van alle oorlogsgraven op zich te nemen, dus ook de oorlogsgraven op de niet-gemeentelijke begraafplaatsen. Het gaat hier om één oorlogsgraf op de Rooms-Katholieke begraafplaats in Musselkanaal en één op het kerkhof van de Oosterkadekerk. Er is al een inventarisatie gedaan, inclusief kostenraming, voor restauratie van alle oorlogsgraven. Het plan is echter nog niet doorgezet. Wel bestaat nog steeds de behoefte om dit op te

pakken om ervoor te zorgen dat de gemeente volledig is in het eren en gedenken van haar oorlogsslachtoffers.

Natuurbegraafplaatsen

In de gemeente Stadskanaal is geen natuurbegraafplaats aanwezig. In de wijdere omgeving is dit wel het geval, te weten in Winschoten (Reiderwolde), Laude (Van Waarde en in ontwikkeling), Eext (Hillig Meer), Zuidlaren (Dennenoord (gesloten) en Riyad Al Jannah), Zuidvelde (De Velden), Meppen (Mepperdennen) en Emmen (Oeverse Bos). De afgelopen jaren zijn er 2 verzoeken geweest om in de gemeente Stadskanaal een natuurbegraafplaats te ontwikkelen.

Actieve begrafenisverenigingen en uitvaartondernemingen

Er zijn in de gemeente Stadskanaal verschillende begrafenisverenigingen en uitvaartondernemingen. Het betreft: Uitvaartverzorging J. Stout, Neutrale Uitvaartvereniging Stadskanaal, Uitvaartvereniging Stadskanaal, Begrafenisvereniging Onstwedde,Uitvaartvereniging 'De Laatste Groet' Alteveer en Eerste Neutrale Begrafenisvereniging Musselkanaal.

Ook buiten de gemeentegrenzen om zijn er uitvaartverenigingen en uitvaartondernemingen actief:

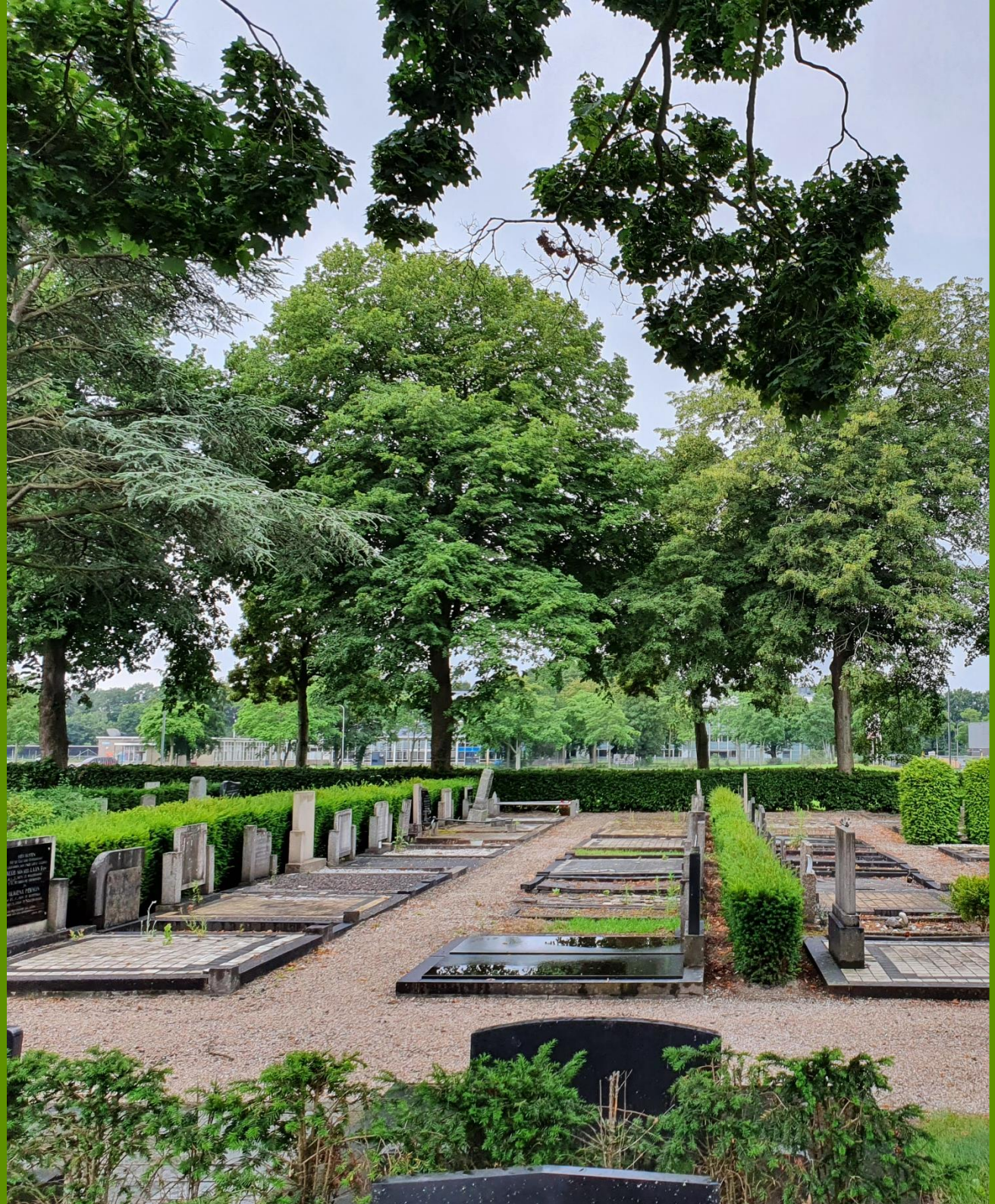
Uitvaartverzorging Diedel/ Wessels, Uitvaartvereniging 2e Exloërmond e.o., Uitvaartvereniging De Veenkoloniën (voorheen Eerst Opgerichte Begrafenisvereniging Stadskanaal), Uitvaartverzorging nieuw Amsterdam Coevorden, Uitvaartverzorging Zuid-Oost Groningen, Rooms-Katholieke Uitvaartvereniging Zandberg, Uitvaartverzorging De Laatste Eer, Uitvaartverzorging Eefting, Morendo Uitvaartzorg, Uitvaartverzorging Anny Munneke-Wubs en Johan van Klaveren Uitvaartadviseur.

Crematorium

Binnen de gemeentegrenzen bevindt zich één crematorium: Crematorium Cereshof. Het crematorium is van uitvaartverzorger Monuta. Het crematorium beschikt over een columbarium, een urnentuin en persoonlijke strooiveldjes. Crematorium Cereshof doet alle administratie van asbestemmingen voor de gemeentelijke begraafplaatsen.

HOOFDSTUK

4. Visie

4. Visie

De visie voor de begraafplaatsen van Stadskanaal is verwoord in acht uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn onderverdeeld in:

- Gebruik;
- Beheerkosten;
- Gedenkplaatsen;
- Natuurbegraven.

In *Hoofdstuk 5 Realiseren Visie* wordt behandeld hoe de uitgangspunten te implementeren zijn.

4.1 Gebruik

1. De gemeente zet in op het in stand houden van de bestaande begraafplaatsen zodat de komende 10 jaar de grafcapaciteit voor de verschillende woonkernen beschikbaar blijft.

Uit de inventarisatie blijkt dat op alle actieve gemeentelijke begraafplaatsen in de gemeente jaarlijks uitvaarten plaatsvinden. Er wordt dus voorzien in een lokale behoefte. Om aan deze behoefte te kunnen blijven voldoen is actie nodig op 2 van de begraafplaatsen namelijk: Alteveer en Stadskanaal Noord. Zoals het nu lijkt, raakt de Ceresstraat binnen een aantal jaar vol, maar de Brugstraat kan in deze grafruimte voorzien. De enige begraafplaats van de gemeente die niet meer in gebruik is, is de H.J. Kniggestraat. Hier vinden asverstrooiingen plaats en er kan een asbus worden bijgezet in een in gebruik genomen graf. De begraafplaats is gesloten voor begraven.

Naast het faciliteren van begrafenissen is het ook nodig om voldoende grafcapaciteit te genereren per woonkern. Een efficiënte begraafplaatsadministratie is hierbij een vereiste. Het is van belang dat tijdig uitgezocht kan worden welke grafrechten zijn verlopen en niet worden verlengd zodat bij capaciteitsgebrek tijdig kan worden geruimd.

2. De gemeente zet in op het onderhouden van de begraafplaatsen conform 'Basis'-kwaliteit (B-kwaliteit norm CROW)

De staat van het onderhoud bepaalt voor een groot deel de sfeer op een begraafplaats. Dit geldt voor: de aanwezige gebouwen, verharding, bomen, struiken, hagen, plantvakken, meubilair en de graven. Een duidelijke manier van onderhoud is nodig om te voorkomen dat er bijvoorbeeld schade aan de beeldkwaliteit ontstaat door het ruimen van graven. In de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 is het groenonderhoud in de wijken vastgesteld op kwaliteitsniveau B. Dat geldt daarmee eveneens voor de begraafplaatsen in de wijken aangezien daar geen uitzondering op is gemaakt.

3. De gemeente zet in op het verhogen van een parkachtige sfeer en de mogelijkheid om op nieuwe manieren te herdenken;

De sfeer en mogelijkheden van de locatie maken de beleving van de nabestaanden en bezoekers. Op een begraafplaats waar voldoende privacy is, een fraaie beplanting aanwezig is en serene rust heerst, kunnen nabestaanden en bezoekers tot zichzelf komen. Privacy en een parkachtige sfeer bieden op beperkte schaal ook mogelijkheden zoals afwijkende grafmonumenten of natuurbegraven. De omgeving hoort de gewenste stemming te ondersteunen, zo krijgt de begraafplaats een bredere functie als gedenkplaats.

4. *Bevorderen van de biodiversiteit bij onderhoud en omvorming*

Begraafplaatsen brengen door de beplanting, structuren en bebouwing een bijzondere kans om de biodiversiteit binnen de gemeente te bevorderen. Door slim gebruik te maken van soort beplanting kan een variabele collectie aan insecten gebruik gaan maken van het gebied en de omgeving. Die insecten trekken op hun beurt weer andere diersoorten aan. Zodoende kan de begraafplaats op een hoger schaalniveau deel uit gaan maken van een ecologisch netwerk en de biodiversiteit versterken.

4.2 Beheerkosten

5. De gemeente zet in op het zoveel mogelijk beheren van alle begraafplaatsen gezamenlijk, inclusief het onderhoud van monumenten, oorlogsgraven en historische delen.

De beheerkosten van verschillende begraafplaatsen worden gezamenlijk bekeken. Het is wenselijk dat de gezamenlijke kosten en opbrengsten met elkaar in verhouding staan, zodat een complete balans opgemaakt kan worden. Dit kan worden bereikt door goed te kijken naar de geleverde diensten en op basis van de behoefte bepaalde diensten niet meer te leveren of diensten toe te voegen. Echter kan dit ook bereikt worden door te investeren in de kwaliteit van de begraafplaats. Graven kunnen bijvoorbeeld vooraf worden gereserveerd of extra toeslagen kunnen worden berekend voor 'afwijkende' wensen.

Wanneer het grafrecht is verstreken (25 jaar) en niet wordt verlengd, komt het graf weer in het beheer van de gemeente. Dat houdt in dat het graf op den duur geruimd wordt. Sommige grafmonumenten zijn echter van grote cultuurhistorische waarde. Het zou zonde zijn om een dergelijk stukje lokale geschiedenis te verwijderen. Het is belangrijk om een juiste afweging te kunnen maken tussen welke grafmonumenten behouden blijven en welke niet. Er wordt geadviseerd om een protocol op te stellen met duidelijke criteria voor de 'Gemeentelijk monumentale en beschermingswaardige grafmonumenten'. Er kan voor gekozen worden om een apart veld in te richten met deze bijzondere grafmonumenten of deze objecten verspreid over de begraafplaats neer te zetten.

Bijzondere monumenten, waar het grafrecht van is verstreken, zijn cultuurhistorische elementen die waardevolle informatie bevatten:

- Ze vertellen de geschiedenis van de bewoners en de omgeving;
- De graven geven informatie over de ontwikkeling van de begraafplaats;
- De stijl van de grafmonumenten geeft de ontwikkeling van de 'mode' op het gebied van grafmonumenten weer.

Aldus is het behoud van fraaie historische grafmonumenten en historische delen van de begraafplaats van algemeen belang. Deze kosten worden niet via een direct grafrecht op het graf bekostigd. Ze zullen in het reguliere budget gedekt moeten worden vanuit de inkomsten van de overige graven.

4.3 Gedenkplaatsen

6. De gemeente zet in op het versterken van de contacten met nabestaanden, begrafenisverenigingen en omwonenden.

Een begraafplaats is pas onderdeel van de samenleving bij betrokkenheid van: nabestaanden, begrafenisverenigingen en omwonenden. Deze verbintenis is ook essentieel om het gebruik van de begraafplaatsen in de toekomst te stimuleren. Zo kunnen nabestaanden, begrafenis-verenigingen en omwonenden meedenken en meepraten over ontwikkelingen als: dierbegraven, natuurbegraven en asverstrooiing op aparte plaatsen.

7. De gemeente zet zich in op het opbouwen van een goede relatie met andere niet gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria.

De laatste rustplek is voor inwoners een belangrijke plek en het proces hiernaar toe een belangrijke gebeurtenis. Het moet daarbij niet uitmaken welke keuze daarin gemaakt wordt. Om goed te weten welke mogelijkheden er zijn, is het van belang dat de gemeente op de hoogte is van alle mogelijkheden binnen de gemeente en daarin een netwerk heeft. Hiervoor zal actief afstemming worden gezocht met andere partijen in dit werkveld.

4.4 Natuurbegraven

8. De gemeente zet zich in op het bieden van ruimte aan de ontwikkeling van maximaal 1 natuurbegraafplaats door een privaatrechtelijk rechtspersoon.

Het natuurbegraven is de laatste decennia landelijk in opmars gekomen. Regionaal zijn er inmiddels verschillende natuurbegraafplaatsen ontwikkeld of nog in ontwikkeling. Vanwege het provinciale spreidingsbeleid van natuurbegraafplaatsen kiezen we er voor om ruimte te bieden aan maximaal 1 natuurbegraafplaats. Hiermee bieden we als gemeente een aanvulling op bestaande mogelijkheden van begraven. Bij de volgende herziening van de visie op begraven evalueren we of dit maximumaantal moeten bijstellen.

HOOFDSTUK

5. Realiseren visie

5. Realiseren visie

Om de visie te realiseren zoals die beschreven is in hoofdstuk 4 worden een aantal onderdelen hieronder nader uitgewerkt.

Niet alle voorstellen zijn direct uitvoerbaar en veel voorstellen vragen nader onderzoek. Met acht locaties is het vaak zoeken naar maatwerk oplossingen en zijn er geen standaardoplossingen te geven. Iedere begraafplaats is uniek en dat moet ook zo blijven.

5.1 Het gebruik van de begraafplaatsen

Publieke relaties

De beschikbare brochure kan worden geactualiseerd en gemoderniseerd. Hierbij dient ook gekeken te worden naar de gemeentelijke website. Daarop kan bijvoorbeeld een Q&A geplaatst worden in de vorm van een storymap. Met de belangrijke bijlagen, zoals de folder met tarieven, zowel als link op de gemeentewebsite als in de storymap. Het is eventueel ook een optie om uitvaartondernemingen en -verenigingen en andere betrokkenen de link naar de storymap te laten delen via hun website om zo directer contact te kunnen krijgen met mensen die naar informatie over de begraafplaatsen zoeken. Het zoeken naar informatie moet makkelijk, logisch en gebruiksvriendelijk zijn.

Extra aandacht voor nabestaanden na de uitvaart

Nabestaanden zullen vaker komen en langer blijven als er op de begraafplaats voor een aangename en sfeervolle inrichting wordt gezorgd volgens een hoge beeldkwaliteit. Hierdoor zullen nabestaanden onderling makkelijker in contact komen, ze ontmoeten elkaar immers vaker op de begraafplaats.

Ook het plaatsen van passend meubilair op beschutte plekken zorgt voor een langer verblijf. Dit geldt in het bijzonder voor de oudere bezoekers. Ook kan gedacht worden aan beschutting voor bij slecht weer.

Uitgebreider informeren op locatie

Gebruik maken van het informatiebord en, wanneer het om graven gaat, duidelijk zichtbare bordjes bij het graf. Wanneer er bijzonderheden zijn op de begraafplaats kan hier een apart informatiebord aan gewijd worden, bijvoorbeeld bij oorlogsgraven of een persoon die op een andere manier iets bijzonders betekend heeft voor de omgeving. Een begraafplaats waar bezoekers merken dat daar aandacht aan wordt besteed, wordt als aantrekkelijker ervaren.

Meer aandacht voor sfeer en privacy

Met behulp van beplanting en meubilair zorgen voor meer privacy op de begraafplaats. Dit kan relatief eenvoudig en met kleine ingrepen.

Gebruik maken van wat er al is

Het huidige groenareaal zoveel mogelijk in stand houden.

Voldoende capaciteit voor de komende 10 jaar

Door per woonkern te blijven voorzien in grafcapaciteit, blijft er voldoende capaciteit beschikbaar. Dit betekent dat er wel op basis van de begraafplaatsadministratie een goed en helder ruimbeleid gevoerd moet worden.

5.2 Omvorming naar gedenkplaatsen

Begraafplaats inrichten als sfeervol park

Frequenter bezoek van nabestaanden en omwonenden kan bereikt worden door een sfeervolle inrichting te verzorgen. Met een herkenbare entree en aantrekkelijke beplanting die privacy verschaft, ontstaan ruimere mogelijkheden om de begraafplaats als gedenkplaats te gebruiken. Wanneer bij een rij graven afstand gedaan is kan op één of meer graven beplanting worden aangebracht. Dit kan bijvoorbeeld een kleine boom, sierheester, siergras of vaste beplanting zijn.

Monumentale en waardevolle bomen

Oude en grote bomen dragen bij aan een parkachtige sfeer op de begraafplaats. Ze belichamen het verstrijken van de tijd en stralen rust uit. Op de begraafplaatsen staan de volgende bijzondere bomen: De rij oude grote beukenbomen in Alteveer, de hulst en esdoorns op de Brugstraat, de lindes in Stadskanaal Noord, de beuken; eiken en amberboom op de H.J. Kniggestraat, de kastanje; de magnolia en de sparrenrij in Mussel, de treurbeuken en de cipressen van Musselkanaal, en de leilindes in Onstwedde.

Het heeft meerwaarde wanneer iedere begraafplaats minstens één bijzondere boom heeft staan die de aandacht trekt. Voor de meeste begraafplaatsen is dit al het geval. Sommige van de bomen kunnen wat extra aandacht gebruiken om ze meer tot hun recht te laten komen. Dit kan bewerkstelligd worden met kwalitatief goed onderhoud en bijvoorbeeld een ontwikkeling in de padenstructuur en/ of de ontwikkeling van een bijzonder plantvak richting de standplaats boom. Op begraafplaatsen waar nog niet een sfeerbepalende boom staat, of waar die ene boom in het niet valt door de afmetingen van de begraafplaats, kan overwogen worden om (extra) aan te planten.

Bloemrijke grasvelden op ongebruikte gronden

Om ongebruikte delen minder als een gat in het beeld te laten ogen is het een mogelijkheid om een deel van het gazon om te vormen naar bloemrijk grasland. Het kan aangelegd worden als overgang van de begraafplaats naar de omgeving of als gescheiden vakken in het gazon. Het is wel belangrijk om de scheiding tussen gazon en bloemrijk grasland goed zichtbaar te hebben om verrommeling van het beeld te voorkomen.

Biodiversiteit

Begraafplaatsen zijn grote groene oppervlakken en daarom een bijzondere kans om de biodiversiteit te verbeteren. Om een goed beeld te krijgen van de biodiversiteit op de begraafplaats zoals die nu is, en wat de mogelijke biodiversiteit is, wordt aangeraden om voor iedere begraafplaats met grote groenvakken een QuickScan uit te laten voeren. Het is in ieder geval raadzaam om zoveel mogelijk gebruik te maken van

inheemse beplanting en om een gevarieerd sortiment te hebben aan beplanting.

Basiskwaliteit voor alle begraafplaatsen

Op begraafplaatsen wordt het onderhoud uitgevoerd volgens basiskwaliteit (onderhoudsniveau B CROW). Dit geldt voor alles op de begraafplaatsen: de groenvoorziening, de gebouwen, de verharding, het meubilair, enzovoort. Een protocol en heldere werkafspraken voor eventueel aangerichte schade door onderhoud, zoals ruimen, moet voorkomen dat de beeldkwaliteit aangetast wordt.

Efficiënt gebruik paden voor onderhoud

Zorgen dat de paden zo zijn ingericht dat het juiste materieel er goed overheen kan, en er geen schade wordt aangericht. Het pad dient er netjes en verzorgd uit te zien.

Gedenken

Naast de herdenkingen op 4 en 5 mei kunnen speciale evenementen georganiseerd worden om nabestaanden, omwonenden en begrafenisverenigingen actief bij de begraafplaats te betrekken. Voor ieder initiatief zal gekeken moeten worden of het initiatief het gewenste aantal bezoekers oplevert en of het voor de betreffende begraafplaats zinvol is. Een voorbeeld van een initiatief is een lichtjesavond op vader- en moederdag. Er zijn ook landelijke georganiseerde activiteiten op begraafplaatsen die overwogen kunnen worden, bijvoorbeeld in het weekend of de week van de begraafplaats die door de landelijke vereniging LOB wordt geïnitieerd. Ook komt het voor dat begraafplaatsen worden benaderd voor een specifiek gedenkmonument. Bij een dergelijk verzoek zal de gemeente zich welwillend opstellen en meewerken aan een passende invulling. Dergelijke verzoeken worden wel vooraf bestuurlijk afgestemd

5.3 Beheerkosten

Onderhoud

Onderhoud van de begraafplaatsen moet zo efficiënt mogelijk. De beeldwaardering wordt getoetst aan kwaliteitsniveau B van het CROW, de invulling van de werkzaamheden wordt aan de aannemers gelaten zolang het beeldniveau op B kwaliteit blijft. Om onduidelijkheden te verminderen wordt gestreefd naar betere communicatie tussen gemeente, aannemers en groenwerknemers. Dit betekent ook een verbetering van de werkafspraken. De actualisatie- en digitaliseringsslag die inmiddels uitgevoerd is, vormt hiervoor de basis.

Inventarisatie/Protocol behoud bijzonder funerair erfgoed

Grafmonumenten zijn een afspiegeling van de plaatselijke graftraditie en geven daarmee een beeld van de geschiedenis van de begraafplaats. Wanneer grafrust is verstreken kunnen graven worden geruimd. Het is goed om een afweging te maken of dit in alle gevallen wel verstandig is. Wanneer een zerk of steen karakteristiek of bijzonder is, moet worden overwogen of het behoud van het monument van belang is voor de cultuurhistorie van de begraafplaats. Daarnaast kan ook overwogen worden of graven van opmerkelijke personen, die van belang zijn geweest

voor de regio, in aanmerking komen voor behoud. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken wordt geadviseerd om een protocol op te stellen voor de waardering van graven en grafmonumenten waarvan de grafrust is verstreken. Met het protocol wordt ook een inventarisatie van de huidige situatie aangeraden. Het is belangrijk om te weten welke graven behouden moeten blijven. Dit kan door ze vast te leggen in een funeraire inventarisatie.

Onderhoudskosten voor rekening van de gemeente

Algemene graven en houten monumenten zijn in het beheer van de gemeente. Er zijn plannen om de oorlogsgraven hier ook bij op te nemen, ook de oorlogsgraven op de niet gemeentelijke begraafplaatsen. Daarnaast wordt aangeraden om ook een lijst van "Gemeentelijk monumentale en beschermingswaardige grafmonumenten" op te stellen. Deze graven zijn dan ook in het beheer van de gemeente. Er kan eventueel gebruik gemaakt worden van vrijwilligers via bijvoorbeeld een historische vereniging.

Administratie actueel houden

Een actuele begraafplaatsadministratie is onmisbaar. Daarom is een inhaalslag nodig om in K*ey2begraven* de administratie zo volledig mogelijk te krijgen. Door voor een korte tijd extra FTE in te zetten kunnen de dataset en het nabestaandenbestand snel compleet gemaakt worden en kan de omzetting van analoog naar digitaal afgemaakt worden. Dit is een eenmalige investering die zichzelf terug gaat verdienen, als de dataset één keer compleet is kan deze makkelijker en efficiënter bijgehouden worden.

Het zal in de applicatie *Key2begraven* minder tijd kosten om de reguliere handelingen uit te voeren, en de applicatie kan in zijn volledigheid gebruikt worden. Dit zal aanzienlijke tijdwinst opleveren in de dagelijkse werkzaamheden van de begraafplaats administratie.

5.4 Natuurbegraven

De gemeente zet in op het bieden van ruimte aan de ontwikkeling van maximaal 1 natuurbegraafplaats door een privaatrechtelijk rechtspersoon. Dit initiatief moet voldoen aan wettelijk eisen zoals de Wet op de lijkbezorging, het Besluit op de Lijkbezorging en de kaders vanuit de provinciale omgevingsverordening. Daarnaast heeft de gemeente een aantal afwegingskaders waaraan een aanvraag voor een natuurbegraafplaats behoort te voldoen:

Eisen ten aanzien van aanvrager:

- De aanvrager overlegt een gedegen haalbaarheidsonderzoek tot aanleg van een natuurbegraafplaats, inclusief een financiële waarborg op de lange termijn;
- De aanvrager is eigenaar van het perceel, dat niet is belast met een zakelijk recht, om ononderbroken gebruik mogelijk te maken;
- De aanvrager houdt een gedegen administratie van de exacte locatie van de begravingen op de begraafplaats bij en is op aanvraag door de gemeente in te zien;
- De aanvrager waarborgt te allen tijde een goed beheer en onderhoud van het perceel;

Technische eisen:

- Elk graf heeft een minimum bruto oppervlak van circa 8 m^2;
- Bij uitgifte van graven met bepaalde tijd geldt de wettelijke grafrust;
- Er mogen geen milieu hygiënische belemmeringen zijn;
- Er mogen geen kabels, leidingen en andere nutsvoorzieningen ondergronds in het perceel liggen;
- De graven bevinden zich ten minste dertig centimeter boven het niveau van de gemiddelde hoogste grondwaterstand. (Artikel 5.4 Besluit op de Lijkbezorging).

Eisen ruimtelijke ordening

- De aanvraag wordt getoetst aan het gemeentelijk ruimtelijk ordeningsbeleid;
- Het perceel bevindt zich niet in een archeologisch waardevol gebied;
- Het perceel heeft een besloten karakter;
- De afstand tot de openbare weg of erfgrens met derden is minimaal 50 meter zodat er een natuurlijke buffer haalbaar is;
- Het perceel ligt niet in een bebouwingsoppervlak zoals is opgenomen in het geldende bestemmingsplan;
- Het perceel is niet in gebruik of bestemd als bedrijfsmatig perceel;
- Het perceel ligt niet in een gebied waarbij het aannemelijk is dat een wijziging van de huidige bestemming of gebruik zal optreden;
- De aard, het feitelijk gebruik of de bestemming van het perceel verzet zich niet tegen de aanwijzing;
- De afstand tussen de begraafplaats tot een woning bedraagt minimaal 30 meter met een erfafscheiding die de privacy waarborgt;
- De begraafplaats mag geen belangrijke cultuur-historische elementen uit de natuur beschadigen
- Er is voldoende ruimte op eigen terrein voor de rouwauto en gevolg
- Er is voldoende parkeerruimte voor bezoekers van de begraafplaats

Overige te maken afspraken:

- Welke lijk- en asbezorgingsmogelijkheden worden aangeboden
- Voor welke termijnen de graven worden uitgegeven
- Waar de overblijfselen blijven bij eventuele ruiming
- Waarborgen dat er geen (graaf)machine over de graven rijdt
- Afspraken over eventuele grafmonumenten

In de bijlage 2 staat een uitgebreide beschrijving over natuurbegraven.

HOOFDSTUK

6. Vervolgstappen

6. Vervolgstappen

In dit hoofdstuk worden de aanbevolen vervolgstappen uiteengezet.

- Alle begraafplaatsen zijn gedigitaliseerd en geactualiseerd. Dat betekent dat beheerplannen per begraafplaats opgesteld kunnen worden. Hierdoor wordt ook een doorrekening van andere onderhoudsniveaus eenvoudiger;
- Per begraafplaats wordt een renovatieplan opgesteld, met name voor Ceresstraat. Op de begraafplaats Musselkanaal 1 en 2 wordt naar aanleiding van stormschade de oudere beplanting vervangen.. De uitvoering van de kleinschalige werkzaamheden vindt plaats binnen de reguliere budgetten. Voor de gewenste aanpassingen moet een aparte dekking worden gevonden binnen de begraafplaatsexploitatie.Dit zou in de vorm van een eenmalige investering kunnen die wordt gedekt uit toekomstige inkomsten. Met de renovatieplannen wordt de eerste stap gezet voor de omvorming van begraafplaatsen tot gedenkplaatsen;
- Het integraal doorrekenen van de kosten per begraafplaats, waardoor de reële kosten per begraafplaats kunnen worden bepaald.

7. Bijlagen

Bijlage 1: Inventarisatie begraafplaatsen
Bijlage 2: Achtergrondinformatie natuurbegraven
Bijlage 3: Overige documenten begraven